

Groupe d'Etats contre la corruption
Group of States against corruption

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

**ŽMOGAUS TEISIŲ IR TEISĖS REIKALŲ GENERALINIS DIREKTORATAS
STEBĖSENOS DIREKTORATAS**

2011 m. gegužės 27 d., Strasbūras

**Viešas
Greco RC-III (2011) 7E**

Trečiasis vertinimo turas

Lietuvos rekomendacijų įgyvendinimo ataskaita

„Inkriminavimas“ (ETS 173 ir 191, GPC 2)

„Politinių partijų finansavimas“

Priimta per 51-ąją GRECO
plenarinį posėdį
(2011 m. gegužės 23-27 d., Strasbūras)

I. IŽANGA

1. Šioje rekomendacijų įgyvendinimo ataskaitoje vertinamos Lietuvos valdžios institucijų priemonės, kurių imtasi siekiant įgyvendinti 21 Lietuvai trečiojoje vertinimo ataskaitoje nurodytas rekomendacijas (žr. 2 pastraipą) pagal dvi atskiras temas:
 - **I tema – Inkriminavimas:** Baudžiamosios teisės konvencijos dėl korupcijos (ETS 173) 1 straipsnio a ir b punktai, 2-12 straipsniai, 15-17 straipsniai, 19 straipsnio 1 dalis ir Papildomo protokolo (ETS 191) 1-6 straipsniai ir 2 pagrindinis principas (GPC) (korupcijos kriminalizavimas).
 - **II tema – Partijų finansavimo skaidrumas:** Rekomendacijos Rec(2003)4 dėl bendrų taisyklių prieš korupciją finansuojant politines partijas ir rinkimų kampanijas 8, 11, 12, 13b, 14 ir 16 straipsniai ir bendraja prasme – 15 pagrindinis principas (politinių partijų ir rinkimų kampanijų finansavimas).
2. Trečiojo turo vertinimo ataskaita buvo priimta 2009 m. liepos 2 d. per 43-ąjį GRECO plenarinį posėdį ir paskelbta 2010 m. vasario 17 d., gavus Lietuvos leidimą viešinti (Greco Eval III Rep (2008) 10E, [I tema](#) ir [II tema](#)).
3. Vadovaudamosios GRECO tvarkos taisyklėmis, Lietuvos valdžios institucijos pateikė ataskaitą apie priemones, kurių ėmėsi rekomendacijoms įgyvendinti. Ši ataskaita buvo gauta 2011 m. sausio 31 d. (dėl II temos) ir 2011 m. vasario 2 d. (dėl I temos). Jos pagrindu buvo parengta Rekomendacijų įgyvendinimo ataskaita.
4. GRECO pasirinko Buvusiąją Jugoslavijos Respubliką Makedoniją ir Portugaliją, kad jos paskirtų pranešėjus pagal rekomendacijų įgyvendinimo vertinimo procedūrą. Paskirtieji pranešėjai: Baudžiamosios teisės dėstytoja Slagjana TASEVA iš Buvusiosios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos ir Teisingumo ministerijos Tarptautinių reikalų departamento teisės patarėjas Daniel PIREŠ iš Portugalijos. Rekomendacijų įgyvendinimo ataskaitą jiems padėjo parengti GRECO sekretoriatas.
5. Rekomendacijų įgyvendinimo ataskaitoje vertinama kiekviena trečiojo turo vertinimo ataskaitoje nurodyta rekomendacija, taip pat pateikiamas bendras valstybės narės rekomendacijų įgyvendinimo lygmuo. Neįgyvendintos rekomendacijos (iš dalies įgyvendintos arba neįgyvendintos) bus vertinamos, atsižvelgiant į Lietuvos valdžios institucijų ataskaitą, pateiktą po 18 mėnesių priėmus šią rekomendacijų įgyvendinimo ataskaitą.

II. ANALIZĖ

6. Lietuvos valdžios institucijos praneša, kad 2010 m. birželio 11 d. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė nutarimą (Nr. XI-899) „Dėl Europos Tarybos valstybių prieš korupciją grupės (toliau - GRECO) ataskaitoje Lietuvos Respublikai pateiktų rekomendacijų įgyvendinimo“, kuriame Lietuvos Respublikos Vyriausybei, jai atskaitingoms institucijoms, taip pat Vyriausiajai rinkimų komisijai, Generalinei prokuratūrai ir Specialiųjų tyrimų tarnybai pasiūlyta imtis konkrečių priemonių, siekiant įgyvendinti Lietuvai vertinimo ataskaitoje (pagal I ir II temas) nurodytas rekomendacijas.

I TEMA: Inkriminavimas

7. Prisimenama, kad pagal I temą vertinimo ataskaitoje GRECO pateikė 9 rekomendacijas Lietuvai. Toliau nurodoma, kaip Lietuva įgyvendino šias rekomendacijas.
8. Visų pirma Lietuvos valdžios institucijos pranešė, kad siekdama įgyvendinti ii-vii ir ix GRECO rekomendacijas, 2010 m. spalio mėn. Vyriausybė parengė ir Seimui pateikė atitinkamų Baudžiamojo kodekso (toliau – BK) straipsnių papildymo ir pakeitimo įstatymo projektą (Nr. XIP-2562) (toliau – BK projektas), kuriam savo pritarimą jau yra išreiškę du Seimo komitetai (Žmogaus teisių komitetas ir Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetas). Tikimasi, jog Vyriausybės siūlomos pataisos ir papildymai bus priimti iki 2011 m. gegužės mėn. pabaigos.¹

i rekomendacija.

9. *GRECO rekomendavo imtis papildomų priemonių (rengti mokymus, aplinkraščius ir imtis kitų informavimo iniciatyvų), kurios skatintų pasitelkti objektyvias faktines aplinkybes kaip neginčijamus kyšininkavimo ir prekybos poveikiu veikų įrodymus.*
10. Lietuvos valdžios institucijos praneša, kad siekiant įgyvendinti šią rekomendaciją, Generalinei prokuratūrai, Specialiųjų tyrimų tarnybai ir ikiteisminio tyrimo institucijoms, taip pat Teisingumo ministerijai buvo pasiūlyta:

(1) įgyvendinti kvalifikacijos kėlimo programas, kurios padėtų teisėsaugos pareigūnams ir teisėjams vienodai suprasti teises nuostatas, reglamentuojančias su korupcija susijusias nusikalstamas veikas, taikyti tokias nuostatas ir vertinti įrodymus;

(2) atlikti korupcinių nusikaltimų tyrimo ir teismų praktikos analizę, pateikti gautus rezultatus prokurorams ir ikiteisminio tyrimo pareigūnams, tiriantiems tokio pobūdžio nusikaltimus, ir imtis kitų informavimo priemonių, siekiant užtikrinti objektyvių aplinkybių panaudojimą korupciniams nusikaltimams įrodyti.

11. Remiantis šiais pasiūlymais, imtasi šių priemonių:

(1) Teisingumo ministras 2010 m. lapkričio 16 d. įsakymu patvirtino Korupcines nusikalstamas veikas atskleidžiančių, tiriančių ir nagrinėjančių ikiteisminio tyrimo pareigūnų, prokurorų ir teisėjų kvalifikacijos kėlimo programą. Konkrečiau 2011 m. atskiros mokymo veiklos numatytos pagal besispecializuojančių prokurorų kvalifikacijos kėlimo programą „Organizuotas nusikalstamumas ir korupcija“².

(2) 2010 m. rugpjūčio 27 d. generalinis prokuroras patvirtino Prokuratūros veiklos prioritetinių sričių 2010-2011 m. įgyvendinimo priemonių planą. Jį papildė Generalinės prokuratūros padaliniuose ir teritorinėse prokuratūrose sudaryti darbo planai, parengti atskiri pavedimai dėl plano užduočių vykdymo. Šiame plane iki 2011 m. numatyta: a) sukaupti, apibendrinti ir išanalizuoti korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų ikiteisminių tyrimų duomenis ir rezultatus (sprendimai atsakyti pradėti ar nutraukti ikiteisminį tyrimą, ikiteisminio tyrimo praktika, trukmė, problemos ir kt.); b) sukaupti, apibendrinti ir išanalizuoti valstybinio kaltinimo duomenis ir rezultatus dėl korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų (nusikalstamų veikų ikiteisminio tyrimo ir

¹ Esamos ataskaitos vertinimo metu GRECO buvo pranešta apie tai, kad įstatymo projektas gali būti priimtas artimiausiomis dienomis.

² 4 val. trukmės mokymai tema „Korupcijos prevencija ir jos problemos“, 4 val. trukmės mokymai „Korupcinio tyrimo problemos. Duomenų rinkimo ir tyrimo metodai“, 2 val. trukmės mokymai „Pajamų, gautų padarius korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas, nustatymas ir įšaldymas; pajamų, gautų padarius korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas, išieškojimas“, 4 val. trukmės mokymai „Liudytojų ir nukentėjusiųjų apsaugos metodai ir priemonės, naudojami tiriant korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas ir organizuotą nusikalstamumą, kitus labai sunkius, sunkius ir apysunkius nusikaltimus“.

valstybinio kaltinimo trūkumai, išteisinamieji nuosprendžiai, kvalifikavimo problemos, bausmių politika), taip pat tyrimo ir valstybinio kaltinimo dėl teisėsaugos pareigūnų, advokatų, valstybės tarnautojų ir jiems prilygintų asmenų piktnaudžiavimo praktika; parengti metodines rekomendacijas.

12. Galiausiai Lietuvos valdžios institucijos pranešė, kad 2010 m. lapkričio mėn. buvo surengtas koordinacinis pasitarimas tarp Generalinės prokuratūros, apygardos prokuratūrų, Specialiųjų tyrimų tarnybos ir jos padalinių vadovų, siekiant pagerinti korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų atskleidimą ir tyrimo efektyvumą.
13. GRECO palankiai vertina pateiktą informaciją, iš kurios matyti, kad imtasi kelių iniciatyvų siekiant pagerinti korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų tyrimo veiksmingumą, išanalizuoti korupcinių veikų tyrimą, o konkrečiau – veiksmingai pasitelkti objektyvias aplinkybes kaip neginčijamus korupcinių veikų įrodymus. Priemonės, kurių imtasi, apima, *inter alia*, prokurorams skirtus mokymus, korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų tyrimo ir patraukimo už juos baudžiamojon atsakomybėn analizę, kurios tikslas – pateikti rekomendacijas dėl veiklos tobulinimo. GRECO ragina valdžios institucijas toliau įgyvendinti šias priemones, siekiant užtikrinti veiksmingą praktinį baudžiamųjų teisės aktų nuostatų dėl papirkimo, kyšininkavimo ir prekybos poveikiu įgyvendinimą.
14. GRECO daro išvadą, kad rekomendacija visiškai įgyvendinta.

ii rekomendacija.

15. *GRECO rekomendavo inkriminuojant kyšininkavimą ir prekybą poveikiu kyšio sąvoką išplėsti taip, kad ji aiškiai apimtų visų rūšių naudą (materialią ar nematerialią, turinčią rinkos vertę ar ne) ir atitiktų Baudžiamosios teisės konvencijoje dėl korupcijos (ETS Nr. 173) vartojamą „bet kokio (nepagrįsto) atlygio“ sąvoką.*
16. Lietuvos valdžios institucijos praneša, kad minėtame BK pakeitimo įstatymo projekte pateikta nauja kyšio sąvoka, apimanti bet kokią naudą, materialią ir nematerialią. BK 230 straipsnio 4 dalį siūloma pakeisti taip: „Šiame skyriuje nurodytas kyšis yra bet kokios turtinės ar kitokios asmeninės naudos (*materialios ar nematerialios, turinčios ekonominę vertę rinkoje ar tokios vertės neturinčios*) forma išreikštas neteisėtas atlygis už pageidaujamą valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens teisėtą ar neteisėtą veikimą ar neveikimą vykdant įgaliojimus“.
17. GRECO palankiai vertina šį BK straipsnio pakeitimą, pagal kurį inkriminuojant kyšininkavimą, papirkimą ir prekybą poveikiu aiškiai apibrėžiama kyšio sąvoka, apimanti bet kokią naudą, kuri atitinka Baudžiamosios teisės konvencijoje dėl korupcijos naudojamą „bet kokios (neteisėtos) naudos“ sąvoką. Vis dėlto kadangi šis pakeitimas dar neįsigaliojo, ši rekomendacija dar nelaikoma visiškai įgyvendinta.
18. GRECO daro išvadą, kad ii rekomendacija iš dalies įgyvendinta.

iii rekomendacija.

19. *GRECO rekomendavo aiškiai nustatyti, kad Baudžiamojo kodekso 227 straipsnio nuostatos dėl papirkimo taikomos ir tais atvejais, kai atlygis yra skirtas ne pačiam kyšį priėmusiam, o trečiajam asmeniui.*

20. Lietuvos valdžios institucijos pranešė, kad pagal naujos redakcijos BK 227 straipsnio 1 dalies projektą papirkimo nuostatose numatoma aiški nuoroda į trečiąją šalį kaip naudos gavėją. BK 227 straipsnio 1 dalies projekte numatyta tokia nuostata: „Tas, kas tiesiogiai arba netiesiogiai pasiūlė, pažadėjo ar susitarė duoti arba davė kyšį valstybės tarnautojui ar jam prilygintam asmeniui arba trečiajam asmeniui už pageidaujamą valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens teisėtą veikimą ar neveikimą vykdant įgaliojimus, baudžiamas laisvės apribojimu arba bauda, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki ketverių metų“.
21. GRECO palankiai vertina parengtas įstatymo pataisas, kurioms įsigaliojus ši rekomendacija bus visiškai įgyvendinta.
22. GRECO daro išvadą, kad iii rekomendacija iš dalies įgyvendinta.

iv rekomendacija.

23. *GRECO rekomendavo numatyti prekybos poveikiu inkriminavimą laikantis Baudžiamosios teisės konvencijos dėl korupcijos (ESS Nr. 173) 12 straipsnio nuostatų.*
24. Lietuvos valdžios institucijos praneša, kad pagal minėtasis įstatymo projektas apima nuostatas dėl prekybos poveikiu, pagal kurias:
- 1) baudžiamoji atsakomybė bus numatyta už aktyviają prekybos poveikiu dalį (nauja BK 226 straipsnio 1 dalis);
 - 2) bus konkrečiai nurodytos skirtingos pasyviosios prekybos poveikiu dalies formos, visų pirma pažadas arba sutikimas paimti kyšį, reikalauti arba kurstyti duoti arba paimti kyšį (BK 226 straipsnio 2 dalis);
 - 3) bus aiškiai nurodyta, kad nesvarbu, ar tariamas poveikis tikras ar ne, taip pat ar jis taikomas ar ne, gaunamas siekiamas rezultatas ar ne (BK 226 straipsnio 1 dalis: „Tas, kas siekdamas, kad asmuo, pasinaudodamas ... ar kita tikėtina įtaka... paveiktų“; ir 2 dalis: „Tas, kas pasinaudodamas... tikėtina arba tariama įtaka“);
 - 4) išskiriamas netiesioginis nusikaltimo įvykdymas ir trečiojo asmens kaip naudos gavėjo sąvokos.
- Lietuvos valdžios institucijos taip pat nurodo, kad įstatymo projekte numatomos nuostatos dėl sunkesnių nusikaltimų ir nusižengimo, kai kyšis yra mažesnės negu 1 MGL vertės (1 MGL = 130 Lt), atleidimo nuo baudžiamosios atsakomybės ir juridinių asmenų atsakomybės (BK 226 straipsnio 3-7 dalys).
25. Pagrindinės pakeistos nuostatos, kuriomis baudžiamoji atsakomybė numatyta už aktyviają ir pasyviają prekybos poveikiu dalis (226 straipsnio 1 ir 2 dalys):
- „(1) Tas, kas siekdamas, kad asmuo, pasinaudodamas savo visuomenine padėtimi, tarnyba, įgaliojimais, giminyste, pažintimis ar kita tikėtina įtaka valstybės ar savivaldybės institucijai ar įstaigai, tarptautinei viešajai organizacijai, jų valstybės tarnautojui ar jam prilygintam asmeniui, paveiktų atitinkamą instituciją, įstaigą ar organizaciją, valstybės tarnautoją ar jam prilygintą asmenį, kad jie teisėtai ar neteisėtai veiktų ar neveiktų vykdant įgaliojimus, jam ar trečiajam asmeniui tiesiogiai arba netiesiogiai pasiūlė, pažadėjo ar susitarė duoti arba davė kyšį, baudžiamas laisvės apribojimu arba bauda, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki ketverių metų.
- (2) Tas, kas pasinaudodamas savo visuomenine padėtimi, tarnyba, įgaliojimais, giminyste, pažintimis ar kita tikėtina arba tariama įtaka valstybės ar savivaldybės institucijai ar įstaigai, tarptautinei viešajai organizacijai, jų valstybės tarnautojui ar jam prilygintam asmeniui savo ar kitų asmenų naudai tiesiogiai arba netiesiogiai pažadėjo ar susitarė priimti kyšį arba reikalavo ar provokavo jį duoti, arba jį priėmė, pažadėjęs paveikti atitinkamą instituciją, įstaigą ar organizaciją,

valstybės tarnautoją ar jam prilygintą asmenį, kad jie atitinkamai teisėtai ar neteisėtai veiktų ar neveiktų vykdant įgaliojimus, baudžiamas bauda arba areštu, arba laisvės atėmimu iki penkerių metų.“

26. GRECO atkreipė dėmesį į pasiektą pažangą ir palankiai vertina, kad įstatymo projekto nuostatose atsižvelgiama į įvairius vertinimo ataskaitoje nurodytus prekybos poveikiu aspektus. Todėl GRECO daro išvadą, kad jeigu šios naujos nuostatos būtų priimtos, jos atitiktų Baudžiamosios teisės konvencijos dėl korupcijos 12 straipsnio reikalavimus.
27. GRECO daro išvadą, kad iv rekomendacija yra iš dalies įgyvendinta.

v rekomendacija.

28. *GRECO rekomendavo užtikrinti, kad šalies ir užsienio arbitrų bei prisiekusiųjų kyšininkavimas ir papirkimas būtų baudžiamas pagal Baudžiamosios teisės konvencijos dėl korupcijos papildomo protokolo (ETS Nr. 191) 2–6 straipsnių nuostatas, taip pat kuo greičiau pasirašyti ir ratifikuoti šį dokumentą.*
29. Lietuvos valdžios institucijos pranešė, kad naujos redakcijos BK numato pakeisti sąvoką „valstybės tarnautojo ar valstybės tarnautojui prilyginamą asmenį“ (BK 230 straipsnis), naudojamą *inter alia* kyšininkavimo ir papirkimo nuostatose, siekiant sulygtinti ją su valstybės tarnybos ir viešojo administravimo įstatymų nuostatomis. Visų pirma „arbitrai“ ir „prisiekusieji“ aiškiai nurodyti naujos redakcijos BK 230 straipsnio 3 dalyje: „Be to, valstybės tarnautojui prilyginamas asmuo, kuris dirba arba kitokiu įstatyme numatytu pagrindu eina pareigas viešame arba privačiame juridiniame asmenyje ar kitoje organizacijoje arba verčiasi profesine veikla ir turi atitinkamus administracinius įgaliojimus arba turi teisę veikti šio juridinio asmens ar kitos organizacijos vardu, arba teikia viešąsias paslaugas, **taip pat arbitras arba prisiekusysis (...)**“. Lietuvos valdžios institucijos paaiškino, kad ši nuostata taip pat apima *užsienio* prisiekusiuosius ir arbitrus.
30. Be to, valdžios institucijos pranešė, kad 2010 m. gruodžio 2 d. Lietuva pasirašė Baudžiamosios teisės konvencijos dėl korupcijos Papildomą protokolą (ETS 191). Teisingumo ministerija parengė Protokolo ratifikavimo dokumentus, o kompetentingos institucijos juos patvirtino. Tikimasi, kad kai BK pakeitimai bus priimti, Vyriausybė pateiks Protokolą Seimui pasirašyti.
31. GRECO atsižvelgia į pateiktą informaciją. Panašu, kad rekomendacija galėtų būti laikoma įgyvendinta, kai tik bus priimti BK 230 straipsnio pakeitimai ir bus ratifikuotas Baudžiamosios teisės konvencijos dėl korupcijos Papildomas protokolas.
32. GRECO daro išvadą, kad v rekomendacija yra iš dalies įgyvendinta.

vi rekomendacija.

33. *Greco rekomendavo peržiūrėti sankcijas, kurios taikomos už kyšininkavimą ir prekybą poveikiu, padarant jas nuoseklesnes, taip pat keisti taikomų bausmių griežtumą (ypač už papirkimą ir prekybą poveikiu (tarpininko kyšininkavimą)) užtikrinant, kad jos būtų veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios.*
34. Lietuvos valdžios institucijos pranešė, kad BK pakeitimų projekte numatyta iš esmės peržiūrėti taikomas sankcijas už kyšininkavimą ir prekybą poveikiu. Pakeitimais siekiama padidinti sankcijas

ir padaryti šioje srityje taikomų sankcijų sistemą nuoseklesnę. Kaip konkrečiai nurodyta rekomendacijoje, sankcijos bus nuosekliau taikomos ir už papirkimą bei prekybą poveikiu (BK 227 ir 226 straipsniai). Padidinta ne tik maksimali laisvės atėmimo bausmė, bet ir baudų dydžiai, dėl kurių priimtas atskiras įstatymas (Nr. XI-1350), kuriuo keičiamas BK 47 straipsnis. Seimas šį įstatymą priėmė 2011 m. balandžio 21 d. ir jis įsigaliojo 2011 m. balandžio 28 d. Didžiausia bauda už sunkiausią korupcinio pobūdžio nusikalstamą veiką buvo padidinta iki 1500 MGL (195 tūkst. Lt), lyginant su šiuo metu taikoma maksimalia 3000 MGL dydžio bauda. Didžiausia numatyta laisvės atėmimo bausmė už kyšininkavimą yra penkeri metai (aštuoneri metai esant sunkinančioms aplinkybėms), ketveri metai už papirkimą (septyneri metai esant sunkinančioms aplinkybėms), penkeri metai už pasyvią prekybą poveikiu (aštuoneri metai, esant sunkinančioms aplinkybėms) ir ketveri metai už aktyvią prekybą poveikiu (septyneri metai esant sunkinančioms aplinkybėms). Lietuvos valdžios institucijos pranešė, kad sugriežtinus sankcijas, kai kurie kvalifikuoti korupciniai nusikaltimai priskiriami sunkių nusikaltimų kategorijoms³, o tai *inter alia* lemia ilgesnius senaties (BK 95 straipsnis) ir teistumo (BK 95 straipsnis) terminus ir pašalinama galimybė atleisti kaltininką nuo baudžiamosios atsakomybės pagal BK 38 ar 40 straipsnius.

35. Be to, valdžios institucijos pabrėžia, kad už kai kurias korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas numatoma galimybė kaip alternatyvias priemones laisvės atėmimo bausmei skirti baudą arba areštą (kuri būtų taikoma tam tikroje trumpalaikėje įstaigoje),⁴ kad teismai galėtų skirti sankcijas, proporcingas įvykdytiems nusikaltimams. Galiausiai sankcija draudžiant asmeniui eiti tam tikras pareigas arba atlikti tam tikrą darbą nebėra taikoma įvykdžius kyšininkavimą (ši bausmė taip pat yra pašalinta iš BK specialiosios dalies), tačiau galėtų būti taikyta ateityje pagal naujos redakcijos BK 42 straipsnio 6 dalį.
36. GRECO pastebi, kad vykdomos svarbios reformos sankcijų už korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas srityje ir tai aiškiai yra žingsnis reikiama kryptimi. GRECO labai tikisi, kad jeigu pakeitimai, apie kuriuos pranešta, bus priimti, jie bus veiksmingi ir jais bus užtikrintos veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios sankcijos.
37. GRECO daro išvadą, kad vi rekomendacija yra iš dalies įgyvendinta.

vii rekomendacija.

38. *Greco rekomendavo išanalizuoti Baudžiamojo kodekso 227 straipsnio 4 dalį ir naujausias bylas, kuriose buvo pasinaudota atleidimo nuo baudžiamosios atsakomybės papirkimo atveju gynyba, siekiant įvertinti piktnaudžiavimo tokia gynyba potencialą ir, esant poreikiui, imtis atitinkamų priemonių.*
39. Lietuvos valdžios institucijos pranešė, kad pagal aukščiau minėtą įstatymo projektą numatyta pataisyti nuostatą dėl atleidimo nuo baudžiamosios atsakomybės (BK projekto 227 straipsnio 5 pastraipa), pagal kurią papirkėjas „gali“ o ne „yra atleidžiamas“ nuo baudžiamosios atsakomybės. Ta pati nuostata taip pat įrašoma į BK 226 straipsnį (6 pastraipa), pagal kurį bus taip pat numatyta baudžiamoji atsakomybė už aktyviąją prekybos poveikiu dalį. Valdžios institucijos taip pat teigia, kad šio pakeitimo tikslas – suteikti prokurorams ir teismams galimybę įvertinti konkrečias kiekvienos bylos aplinkybes, taip pašalinant piktnaudžiavimo dabartine nuostata riziką, kuri patvirtinta rengiant įstatymo projektą, atsižvelgus į išsamią GRECO Sekretariatui pateiktą Generalinės prokuratūros analizę.

³ Pvz., BK naujos redakcijos 225 straipsnio 2 ir 3 dalys, 226 straipsnio 3 ir 4 dalys ir 227 straipsnio 3 dalis.

⁴ Pvz., BK naujos redakcijos 225 straipsnio 1 ir 4 dalys, 226 straipsnio 1 ir 2 dalys ir 227 straipsnio 2 dalis.

40. GRECO palankiai vertina, kad buvo atlikta nuostatos dėl atleidimo nuo baudžiamosios atsakomybės, taip pat piktnaudžiavimo tokia nuostata potencialo analizė pagal rekomendacijos reikalavimus ir kad įstatymo projektas, kuriuo siekiama užkirsti kelią galimam piktnaudžiavimui, pateiktas Seimui. Visų pirma siūlomi pakeitimai atitinka pagrindinį vertinimo ataskaitoje iškelto susirūpinimą dėl privalomojo šios gynybos priemonės pobūdžio. GRECO ragina valdžios institucijas toliau imtis veiksmų ir kuo greičiau priimti siūlomas įstatymo pataisas.
41. GRECO daro išvadą, kad vii rekomendacija visiškai įgyvendinta.

viii rekomendacija.

42. *Greco rekomendavo numatyti lankstesnį senaties termino (patraukimui baudžiamojon atsakomybėn) skaičiavimą, visų pirma numatant galimybę sustabdyti arba laikinai nutraukti senaties termino skaičiavimą iškelus baudžiamąją bylą.*
43. Lietuvos valdžios institucijos pranešė, kad 2010 m. birželio 15 d. Seimas priėmė Baudžiamojo kodekso 95 straipsnio pakeitimo ir papildymo įstatymą (įsigaliojo 2010 m. birželio 29 d.), kuriuo yra pailginami bendrieji visiems BK numatytiems nusikaltimams senaties terminai. Kaip viena iš priežasčių, paskatinusių rengti šį projektą, projekto aiškinamajame rašte nurodoma problema, kurias įvardijo GRECO vertindama senaties terminų taikymą tiriant korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas, sprendimas. Buvo tikimasi, kad šio tikslo bus pasiekta pailginant bendruosius senaties terminus. Šie pakeitimai lems BK XXXIII skyriuje (kuris apima kyšininkavimą, papirkimą ir prekybą poveikiu) numatytoms veikoms taikomų senaties terminų pokytį nuo penkerių iki aštuonerių metų ir nuo aštuonerių iki dvylikos metų. Be to, valdžios institucijos pranešė, kad BK 95 straipsnis buvo papildytas naujosiomis 3, 5 ir 6 dalimis, kuriose *inter alia* numatoma sustabdyti senaties eigą bylos nagrinėjimo teisme metu (pvz., teismas bylos nagrinėjimą atideda dėl kaltinamojo ar jo gynėjo nedalyvavimo arba kol bus atliktas specialisto tyrimas arba bus įvykdytas teisinės pagalbos prašymas užsienio valstybei).
44. GRECO atsižvelgia į pateiktą informaciją apie pasiektą pažangą senaties termino taikymo srityje dėl visų nusikaltimų, įskaitant korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas, tyrimo, visų pirma dėl senaties termino pratęsimo ir pakeistų nuostatų dėl senaties eigos bylos nagrinėjimo teisme metu sustabdymo. Nors teisės aktų leidėjas nusprendė nestabdyti senaties termino iškelus baudžiamąją bylą, kaip buvo konkrečiai nurodyta rekomendacijoje, GRECO yra įsitikinusi, kad priemonių, kurių imtasi, prisidės prie veiksmingesnio kovos su korupcija nuostatų įgyvendinimo praktikoje.
45. GRECO daro išvadą, kad viii rekomendacija įgyvendinta tinkamai.

ix rekomendacija.

46. *i) užtikrinti, kad Lietuva turėtų jurisdikciją bausti už kyšininkavimą ir prekybą poveikiu, kai visa nusikalstama veika arba jos dalis yra padaroma šalies teritorijoje, ir visais atvejais, kai nusikalstama veika susijusi su vienu iš šalies valstybės tarnautojų ar kitu asmeniu, minimu Baudžiamosios teisės konvencijos dėl korupcijos 17 straipsnio 1 dalies c punkte; ii) panaikinti dvigubo baudžiamumo reikalavimą patraukiant baudžiamojon atsakomybėn už kyšininkavimo ir prekybos poveikiu veikas, padarytas užsienyje šalies piliečių, valstybės tarnautojų ar vietos viešojo susirinkimo narių.*

47. Lietuvos valdžios institucijos pranešė, kad pagal BK pakeitimo nuostatas numatoma BK 7 straipsnį papildyti nauja 6 dalimi, kuria bus išplėstos nuostatos dėl baudžiamosios atsakomybės už tarptautinėse sutartyse numatytus nusikaltimus papirkimo, kyšininkavimo ir prekybos poveikiu nusikalstamomis veikomis. Pagal pakeistą BK 7 straipsnį „asmenys atsako pagal šį kodeksą, nesvarbu, kokia jų pilietybė ir gyvenamoji vieta, taip pat nusikaltimo padarymo vieta bei tai, ar už padarytą veiką baudžiama pagal nusikaltimo padarymo vietos įstatymus, kai padaro nusikaltimus, atsakomybė už kuriuos numatyta tarptautinių sutarčių pagrindu: ... (6) *pasyvųjų ir aktyvųjų kyšininkavimą (225, 226, 227 straipsniais) ...*“ Valdžios institucijos paaiškino, kad BK 7 straipsnį reikia suprasti nacionaliniame kontekste, tad nesvarbu, kad tarptautinėje sutartyje numatytas universalios jurisdikcijos reikalavimas. Institucijos taip pat nurodė, kad šie pakeitimai paremti 2011 m. gegužės 18 d. vykusiais Seimo Teisės ir teisėtvarkos komiteto klausymais, kurių metu Komiteto pirmininkas ir atitinkamų institucijų (Aukščiausiojo teismo, Teisės instituto, Specialiųjų tyrimų tarnybos, Teisingumo ministerijos ir Generalinės prokuratūros) atstovai priėjo išvados, kad vienintelis būdas įgyvendinti rekomendaciją – papildyti BK 7 straipsnį minėtu būdu.
48. GRECO atkreipia dėmesį į pateiktą informaciją, pagal kurią kyšininkavimo, papirkimo ir prekybos poveikiu veikos įtrauktos į BK 7 straipsnio projektą, numatantį baudžiamąją atsakomybę už tarptautinėse sutartyse nustatytus nusikaltimus ir kuris yra svarstomas Seime. GRECO pastebi, kad šios pataisos tikslas, įtraukiant atitinkamas institucijas, įskaitant teismus ir teisėsaugą, -- atitikti rekomendacijos reikalavimus. GRECO nuomone, rekomendacija galėtų būti laikoma įgyvendinta, kai bus priimti minėti BK 7 straipsnio pakeitimai.
49. GRECO daro išvadą, kad ix rekomendacija įgyvendinta iš dalies.

II TEMA: partijų finansavimo skaidrumas

50. Prisimenama, kad pagal I temą vertinimo ataskaitoje GRECO pateikė 12 rekomendacijas Lietuvai. Toliau nurodoma, kaip Lietuva įgyvendino šias rekomendacijas.
51. Lietuvos valdžios institucijos visų pirma nurodė, kad 2010 m. gegužės 18 d. LR Seimas priėmė Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo bei finansavimo kontrolės įstatymo pakeitimo įstatymą Nr. XI-813 (toliau – PFĮ), kurio projektą parengė Seimo Audito komitetas. Įstatymas įsigaliojo 2010 m. gegužės 31 d. Juo siekiama didinti politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo skaidrumą ir pagerinti finansinę partijų ir kampanijų kontrolę.

i rekomendacija.

52. *Greco rekomendavo kuo greičiau pradėti plačias konsultacijas dėl poreikio stiprinti 2004 m. Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo bei finansavimo kontrolės įstatymo įgyvendinimą, taip pat šio teisės akto įgyvendinimą gerinti politinėms partijoms teikiant rekomendacijas, skleidžiant informaciją ir rengiant mokymus.*
53. Lietuvos valdžios institucijos pranešė, kad Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo bei finansavimo kontrolės įstatymo pakeitimo įstatymo projektas Nr. XP-2662(2) (priimtas įstatymas Nr. 813 išdėstant ankstesnįjį nauja redakcija) buvo paskelbtas svarstyti visuomenei. Visuomenės ir politinių partijų siūlymai aptarė Audito komitete, o Vyriausioji rinkimų komisija (VRK) surengė tarpinstitucines diskusijas su šio įstatymo projektu susijusiems klausimams aptarti:

- 2010 m. vasario mėn. surengta diskusija apie politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo kontrolės tikslus ir reglamentavimą; pristatytas Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo

bei finansavimo kontrolės įstatymo pakeitimo įstatymo projektas, atsižvelgiant į GRECO rekomendacijas aptarti politinių partijų ir politinių kampanijų finansinės apskaitos organizavimo bei vedimo klausimai ir išdėtininko vaidmuo bei atsakomybė. Diskusijoje dalyvavo Vyriausiosios rinkimų komisijos, LR Seimo Audito komiteto, Prezidentūros, Specialiųjų tyrimų tarnybos, Teisingumo ministerijos, Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos ir politinių partijų, 2009 m. turėjusių teisę gauti valstybės biudžeto dotaciją, atstovai. Iš viso diskusijoje dalyvavo 40 asmenų;

- 2010 m. balandžio mėn. surengta diskusija „Politinių partijų ir politinių kampanijų auditas“: atsižvelgiant į GRECO rekomendacijas dėl audito, aptartas Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo bei finansavimo kontrolės įstatymo pakeitimo įstatymo projekte (XP-2662(2)) numatytas audito vaidmuo ir tarpinstitucinis bendradarbiavimas, atliekant auditą ir siekiant įstatymo tikslų. Diskusijoje dalyvavo Lietuvos auditorių rūmų, Seimo Audito komiteto, Prezidentūros, Valstybinės mokesčių inspekcijos, Specialiųjų tyrimų tarnybos, Valstybės saugumo departamento atstovai bei politinių partijų atstovai.

54. Valdžios institucijos taip pat nurodė, kad siekiant geriau įgyvendinti įstatymą ir įstatymo Nr. XI-813 nuostatas, LR VRK priėmė keletą sprendimų ir paskelbė juos savo tinklapyje (buvo paskelbta dauguma šių sprendimų projektų ir gauta susijusių siūlymų):

- dėl aukų lapo formos patvirtinimo 2010-08-22, Sp-41;
- dėl Aukų lapų įsigijimo, jų pildymo, apskaitos ir likvidavimo tvarkos aprašo Ir aukų lapų panaudojimo ataskaitos formos patvirtinimo 2010-09-22 sp-73;

Politinių kampanijų finansavimo srityje:

- dėl Savarankiškų ir atstovaujamųjų politinės kampanijos dalyvių registravimo ir registruotų politinės kampanijos dalyvių sąrašo paskelbimo tvarkos 2010-09-22 Sp-74;
- dėl didžiausių politinės kampanijos išlaidų konkrečiose rinkimų apygardose dydžių nustatymo 2010-09-15 Sp-67;
- dėl Politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraščio formos bei jo užpildymo ir pateikimo tvarkos aprašo patvirtinimo 2010-09-15 Sp-63;
- dėl Politinės kampanijos finansavimo ataskaitos ir jos priedų formų bei pildymo ir pateikimo tvarkos aprašo patvirtinimo 2010-09-15 Sp-61;
- dėl politinės kampanijos patikrinimo techninės užduoties patvirtinimo 2010-09-15 Sp-62.

Politinių partijų finansavimo srityje:

- dėl Valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo ataskaitos formos bei jos užpildymo ir pateikimo tvarkos aprašo patvirtinimo 2010-09-15 Sp-64;
- dėl aukų ir aukotojų sąrašo formos ir jo pildymo bei pateikimo tvarkos aprašo patvirtinimo 2010-12-29 Sp-162.

Kontrolės srityje:

- dėl Politinių partijų ir politinės kampanijos dalyvių finansavimo kontrolės tvarkos aprašo patvirtinimo 2010-09-22 Sp-75.

Be to, VRK savo tinklapyje taip pat paskelbė Valstybinės mokesčių inspekcijos informaciją dėl prievolės fiziniams asmenims deklaruoti turtą ir pajamas prieš suteikiant auką, taip pat skelbiamos naujienos apie pateiktas ataskaitas, aukotojų sąrašus ir pan.

55. Valdžios institucijos taip pat pažymi, kad prieš 2011 m. vasario mėn. vykiančius savivaldybių rinkimus politinės kampanijos išdininkams buvo surengti mokymai (2010 m. gruodžio mėn. įvyko 2, 2011 m. sausio mėn. suplanuota 7 mokymai maždaug 130 išdininkų), o 2011 m. sausio 19 d. VRK surengė konferenciją „Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo kontrolės aktualijos“. Buvo diskutuojama apie politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo reguliavimo naujoves, pristatyta Latvijos Respublikos Korupcijos prevencijos ir kovos su korupcija biuro (KNAB) patirtis kontroliuojant politinių partijų finansavimą.
56. GRECO palankiai vertina informaciją apie tai, kad VRK ėmėsi priemonių, siekdama pagerinti 2004 m. Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo bei finansavimo kontrolės įstatymo įgyvendinimą prieš Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo bei finansavimo kontrolės įstatymo peržiūrą ir keitimą Seime ir po jos. Aprašytos priemonės, kaip antai VRK surengtos parengiamojo pobūdžio diskusijos ir konferencijos, kuriose dalyvavo ir valstybės institucijų, ir politinių partijų atstovai, kelių VRK sprendimų priėmimas ir skelbimas, įskaitant formas ir gaires, taip pat mokymai neabejotinai atitinka rekomendacijų reikalavimus.
57. GRECO daro išvadą, kad i rekomendacija visiškai įgyvendinta.

ii rekomendacija.

58. *Greco rekomendavo i) numatyti kriterijus, apibrėžiančius politinių partijų metinių konsoliduotų finansinių ataskaitų (įskaitant ir rinkimų ataskaitas) apimtį, kuri aiškiai atspindėtų tiesiogiai ar netiesiogiai su politinėmis partijomis susijusias ar jų kitaip kontroliuojamas struktūras ir veiklą, įskaitant lėšų judėjimą tarp įvairių komponentų ir subjektų, bei ii) nustatyti taisykles, reglamentuojančias trečiųjų asmenų veiklą.*
59. Dėl pirmosios rekomendacijos dalies valdžios institucijos dar kartą patvirtino, kad siekiant įgyvendinti 2010 m. gegužės 18 d. Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo bei finansavimo kontrolės įstatymo pakeitimo įstatymą VRK priėmė keletą sprendimų, kaip antai dėl politinių partijų ir kampanijų finansavimo ataskaitų formų bei tvarkos ir dėl aukotojų sąrašo. Jos teigia, kad pagal šio įstatymo 20 straipsnio 3 dalį partijų finansinių ataskaitų rinkinį sudaro balansas, veiklos rezultatų ataskaita ir aiškinamasis raštas, be to, politinės partijos turi laikytis ir kitiems juridiniams asmenims taikomų finansinės apskaitos reikalavimų, visų pirma numatytų Pelno nesiekiančių ribotos civilinės atsakomybės juridinių asmenų buhalterinės apskaitos ir finansinių ataskaitų sudarymo ir pateikimo taisyklėse, patvirtintose finansų ministro 2004 m. lapkričio 22 d. įsakymu Nr. 1K-372. Valdžios institucijos pastebėjo, kad partijų finansinė apskaita labai supanašėjo su įprastos įmonės apskaita, atnaujintos ir papildytos ataskaitų formos ir jų pildymo tvarka, partijos kaip juridinio asmens apskaita aiškiai atskirta nuo reikalavimų politinės kampanijos dalyvių apskaitai.
60. Dėl antrosios rekomendacijos dalies valdžios institucijos nurodė, kad Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo bei finansavimo kontrolės įstatymo pakeitimo įstatymo 11 straipsnio 2 dalyje numatytas draudimas finansuoti politines partijas ir politinių kampanijų dalyvius per trečiuosius asmenis. Be to, siekiant sumažinti piktnaudžiavimo finansuojant per trečiuosius asmenis galimybes, įstatymo 10 straipsnio 3 dalyje buvo įtvirtinta nuostata, numatanti, kad fizinis asmuo, prieš suteikdamas auką politinei partijai ar politinės kampanijos dalyviui, įstatymų nustatyta tvarka turi deklaruoti turtą ir pajamas. Galiausiai, 23 straipsnio 5 dalyje numatyta, kad Valstybinė mokesčių inspekcija tikrina, ar aukotojai turėjo pakankamai pajamų aukai suteikti ir ar

jos apmokestintos įstatymų nustatyta tvarka. Apie atliktą tikrinimą ir jo metu nustatytus teisės aktų pažeidimus Valstybinė mokesčių inspekcija praneša Vyriausiajai rinkimų komisijai.

61. Dėl pirmosios rekomendacijos dalies GRECO pažymi, kad politinių partijų ir rinkimų kampanijų finansavimo apskaitos taisyklės toliau plėtojamos ir tikslinamos, *inter alia*, Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo bei finansavimo kontrolės įstatymo pakeitimo įstatyme ir keliuose VRK sprendimuose. Tačiau panašu, kad šiomis taisyklėmis aiškiai neatsižvelgiama, kaip nurodyta rekomendacijoje, į tiesiogiai ar netiesiogiai su politinėmis partijomis susijusias ar jų kitaip kontroliuojamas struktūras ir veiklą. GRECO yra patenkinta priemonėmis, kurių buvo imtasi, siekiant įgyvendinti antrosios rekomendacijos dalį, - visų pirma įtvirtintomis keliomis naujomis nuostatomis, kurios skirtos sumažinti piktnaudžiavimo finansuojant per trečiuosius asmenis galimybes, įskaitant tiesioginį tokio finansavimo draudimą.
62. GRECO daro išvadą, kad ii rekomendacija yra įgyvendinta iš dalies.

iii rekomendacija.

63. *Greco rekomendavo imtis atitinkamų priemonių siekiant užtikrinti nepiktnaudžiavimą reikalavimu „nepriimtinas“ aukas ir nepanaudotas kampanijos lėšas perduoti labdaros organizacijoms, taip jas gražinant į apyvertą per labdaros organizacijas, susijusias su atitinkama partija arba kandidatais.*
64. Valdžios institucijos teigia, kad nuostatos dėl „nepriimtinių“ aukų ir nepanaudotų kampanijos lėšų yra pakeistos, ir jose nenumatytas tokių lėšų perdavimas labdaros organizacijoms. Įstatymo 11 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad jeigu gaunama nepriimtina auka ir jeigu aukotojas nenustatomas, už politinės partijos apskaitą atsakingas asmuo arba politinės kampanijos išdininkas per 10 darbo dienų auką perveda į valstybės biudžetą. Įstatymo 17 straipsnio 8 dalyje taip pat nustatyta, kad jeigu politinės kampanijos laikotarpiu politinės kampanijos dalyvis (išskyrus politines partijas, jų keliamus kandidatus ar kandidatų sąrašus) surinko lėšų daugiau, negu jų buvo panaudota politinės kampanijos išlaidoms apmokėti, nepanaudotos lėšos iki politinės kampanijos finansavimo ataskaitos pateikimo Vyriausiajai rinkimų komisijai turi būti pervestos į valstybės biudžetą. Kaip ir anksčiau politinės partijos ir jų keliami kandidatai arba kandidatų sąrašai nepanaudotas lėšas gali skirti tik politinės partijos veiklai finansuoti.
65. GRECO atsižvelgė į pateiktą informaciją apie tai, kad reikalavimas „nepriimtinas“ aukas arba nepanaudotas kampanijų lėšas pervesti labdaros organizacijoms pakeistas reikalavimu jas pervesti į valstybės biudžetą, ir kad dėl to pašalinamas labdaros organizacijų piktnaudžiavimo pavojus.
66. GRECO daro išvadą, kad ii rekomendacija yra visiškai įgyvendinta.

iv rekomendacija.

67. *Greco rekomendavo parengti gaires (apskaitos taisyklės arba atitinkamos institucijos patvirtintus nurodymus) dėl aukų natūra vertinimo ir deklaravimo.*
68. Valdžios institucijos pabrėžia, kad įgyvendinant Lietuvos Respublikos politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo bei finansavimo kontrolės įstatymą (Įstatymo 10 str. 8 d.), Lietuvos Respublikos Vyriausybei buvo pavesta parengti išsamią nepiniginių aukų politinėms partijoms ir politinėms kampanijoms įvertinimo, jų tikrosios vertės apskaičiavimo, įtraukimo į apskaitą ir

deklaravimo tvarką, ją įvertinti antikorupciniu požiūriu ir patvirtinti. Vykdydama aukščiau minėtą pavedimą, 2010 m. gruodžio 1 d. Vyriausybė priėmė nutarimą Nr. 1711, kuriuo Finansų ministerija įgaliota nustatyti nepiniginių aukų įvertinimo ir jų tikrosios vertės apskaičiavimo tvarką. 2010 gruodžio 10 dieną buvo priimtas Finansų ministrės įsakymas „Dėl Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004 m. lapkričio 22 d. įsakymo "Dėl Pelno nesiekiančių ribotos civilinės atsakomybės juridinių asmenų buhalterinės apskaitos ir finansinių ataskaitų sudarymo ir pateikimo taisyklių patvirtinimo" pakeitimo“. Įsakymu buvo nustatytas minėtų taisyklių nuostatų privalomas taikymas politinėms partijoms ir taisyklių nuostatų dėl neatlygintinai gauto turto ir paslaugų įvertinimo taikymas politinių kampanijų dalyviams. Juo nustatomos taisyklės dėl paaukoto nematerialaus turto, ilgalaikio materialaus turto ir finansinio turto bei išteklių kainos nustatymo pagal jų vertę, nurodytą aukojimo dokumentuose arba pagal rinkos vertę. Suteiktų paslaugų (įskaitant savanorišką darbą) vertė nustatoma pagal tokių paslaugų pirkimo kainą. Valdžios institucijos taip pat nurodo, kad pagal 2011-01-31 paskelbtą VRK nuomonę kampanijos savanorių paslaugos arba politinėms kampanijoms teikiamas turtas, nesusijęs su teikėjo profesine veikla, nelaikomas natūra suteikta auka.

69. GRECO atsižvelgia į pateiktą informaciją, iš kurios matyti, kad natūra suteiktų aukų vertės nustatymą ir registravimą reglamentuoja finansų ministro nutarimas.
70. GRECO padarė išvadą, kad iv rekomendacija yra visiškai įgyvendinta.

v rekomendacija.

71. *Greco rekomendavo stiprinti kampanijos išdininkų vaidmenį ir kontrolės funkciją i) kaip įmanoma labiau ribojant neregistruotas aukas (ir jų naudojimą) ir nustatant reikalavimą kampanijos išlaidas apmokėti centralizuotai, atsakomybę už tai numatant kampanijos išdininkui; ii) įvertinant galimybę suteikti išdininkui išskirtinę atsakomybę už įprastų aukų bei valstybės dotacijų politinėms partijoms surinkimą ir registravimą; iii) numatant privalomą reikalavimą politinėms partijoms atidaryti specialias kampanijos banko sąskaitas.*
72. Lietuvos valdžios institucijos pranešė, kad įgyvendinamos kelios naujos nuostatos, kuriomis siekiama, *inter alia*, sustiprinti politinių kampanijų išdininkų vaidmenį ir kontrolės funkciją. Pirmą, įstatymo 21 straipsnio 4 dalyje apibrėžtos politinės kampanijos išdininko funkcijos, numatant, kad jis pildo ir pasirašo aukų lapus, politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraštį, politinės kampanijos finansavimo ataskaitą; tvarko ir saugo politinės kampanijos apskaitos dokumentus; kontroliuoja politinės kampanijos išlaidas; vykdo kitas PFĮ nustatytas pareigas. Kaip teigia valdžios institucijos, kampanijos išlaidos ir politinėms partijoms skirtų valstybės dotacijų ir įprastų aukų rinkimas bei registravimas yra išskirtinė išdininko atsakomybė. Jos taip pat pažymi, kad už šių taisyklių pažeidimą kampanijos išdininkui atsakomybė numatyta ATPK 207(10) straipsnyje. Be to, įstatymo 10 straipsnio 10 ir 11 dalyse numatyta, kad nei politinė partija, nei politinės kampanijos dalyvis neturi teisės naudoti apskaitoje neregistruotų aukų. Galiausiai, valdžios institucijos nurodė, kad pagal naujos redakcijos PFĮ nuostatas politinės partijos taip pat privalo atidaryti atskirą banko sąskaitą kampanijai. Tiksliau tariant, [PFĮ] 5 straipsnyje numatyta, kad asmenys, norintys užsiregistruoti savarankiškais politinės kampanijos dalyviais ar politinė partija, norinti registruotis, privalo pateikti dokumentą, patvirtinantį, kad turi atskirą banko sąskaitą, kuri bus naudojama kaip politinės kampanijos sąskaita, o taip pat ir pažymą, kad lėšų šioje sąskaitoje nėra. PFĮ 7 straipsnio 9 dalyje nurodoma, kad politinės partijos lėšas, skirtas kampanijai finansuoti, privalo laikyti politinės kampanijos sąskaitoje. 17 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad visos išlaidos, skirtos politinei kampanijai finansuoti, gali būti apmokamos tik iš kampanijos sąskaitoje esančių lėšų.

73. GRECO atsižvelgia į pateiktą informaciją, iš kurios matyti, kad naujos redakcijos PFĮ nuostatose pakankamai išsamiai apibrėžiamas kampanijos išdininko vaidmuo ir funkcijos, įskaitant rinkimų kampanijos išlaidų kontrolę, partijos pajamų rinkimą bei registravimą ir neregistruotų aukų naudojimo draudimą. Be to, naujos redakcijos PFĮ nuostatose taip pat nustatyta, kad politinės partijos privalo atidaryti atskirą kampanijos sąskaitą, o tai yra akivaizdus žingsnis didesnio skaidrumo ir atskaitingumo link.
74. GRECO daro išvadą, kad v rekomendacija yra visiškai įgyvendinta.

vi rekomendacija.

75. *Greco rekomendavo i) prailginti rinkimų kampanijoms taikomą finansinės atskaitomybės laikotarpį, kad būtų geriau atspindima finansinė veikla rinkimų kampanijų metu atsižvelgiant į 2004 m. Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo bei finansavimo kontrolės įstatymą (PFĮ); ii) pašalinti galimus PFĮ ir kitų įstatymų nuostatų dėl registracijos terminų neatitikimus.*
76. Dėl pirmosios rekomendacijos dalies valdžios institucijos nurodė, kad politinės kampanijos laikotarpis buvo pailgintas nuo 30 iki 100 dienų, paankstinant politinių kampanijų dalyvių registravimo galutinį terminą. Jos taip pat nurodo kelias naujas PFĮ nuostatas, susijusias su taisyklėmis dėl kampanijų išlaidų, visų pirma, 17 straipsnio 4 ir 5 dalį, kuriose nustatyta, kad visos su kampanija susijusios išlaidos – nepriklausomai nuo to, kada jos buvo padarytos – laikomos politinės kampanijos išlaidomis, kurios turi būti įrašytos į kampanijos finansines ataskaitas.
77. Dėl pirmosios rekomendacijos dalies valdžios institucijos nurodė, kad VRK 2010-09-22 sprendimas Nr. Sp-74 ir PFĮ 5 dalis numato vieningą politinės kampanijos dalyvių registravimo dokumentų pateikimo tvarką, kuri yra taikoma tiek Seimo, tiek Respublikos Prezidento, tiek ir Europos Parlamento ir savivaldybių tarybų rinkimų ar referendumų atžvilgiu. Siekiant sudaryti lygias sąlygas politinėje kampanijoje dalyvauti tiek politinėms partijoms, tiek save išsikėlusiems kandidatams, taip pat padaryti politinę kampaniją skaidresnę, nuo 2010 m. spalio 30 d. įsigaliojo PFĮ 5 straipsnio pakeitimai, nustatantys, kad VRK fizinių asmenų ir politinių partijų prašymus registruoti savarankiškais politinės kampanijos dalyviais priimti pradeda prasidėjus politinės kampanijos laikotarpiui ir priimti baigia tą dieną (įskaitytinai), kurią pagal atitinkamus įstatymus pradedamas pareiškinių dokumentų įteikimas. Valdžios institucijos pabrėžė, kad Prezidento rinkimų, Seimo rinkimų, Savivaldybių tarybų rinkimų, rinkimų į Europos Parlamentą įstatymų nuostatos nuo 2010 m. rugsėjo 15 d. buvo suderintos su naujomis Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo bei finansavimo kontrolės įstatymo nuostatomis.
78. GRECO atsižvelgia į tai, kad politinių kampanijų trukmė yra pailginta nuo 30 iki 100 dienų, o PFĮ numatytos taisyklės suderintos su rinkimų įstatymų dėl politinių kampanijų dalyvių registravimo nuostatomis.
79. GRECO daro išvadą, kad vi rekomendacija visiškai įgyvendinta.

vii rekomendacija.

80. *Greco rekomendavo i) pavesti pagrindinei institucijai, kuriai galbūt galėtų padėti kitos atitinkamos tarnybos, ir suteikti tinkamus įgaliojimus bei išteklius veiksmingai stebėti 2004 m. Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo bei finansavimo kontrolės įstatymo įgyvendinimą, įskaitant*

gebėjimus tirti galimus pažeidimus, ir ii) užtikrinti, kad šiai institucijai yra sudarytos galimybės savo funkcijas vykdyti savarankiškai ir nešališkai.

81. Valdžios institucijos nurodė, kad specializuota įstaiga nesteigiama, atsižvelgiant į valstybės dydį. Nutarta politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo kontrolę pavesti Vyriausiajai rinkimų komisijai, atsižvelgus į jos veiklos pobūdį, turimus išteklius ir įstatymo numatytą nepriklausomos institucijos statusą. Taigi VRK pateikiami politinių partijų ir politinių kampanijų dalyvių dokumentai, ataskaitos, kompetentingų institucijų išvados ir ataskaitos. VRK gali koordinuoti finansavimo kontrolę ir užtikrinti tinkamą įstatymo įgyvendinimą. Įstatymo 23 straipsnyje nustatyta, kad politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimą pagal kompetenciją įstatymų nustatyta tvarka kontroliuoja Vyriausioji rinkimų komisija ir kitos institucijos.
82. Valdžios institucijos pabrėžia, kad priešingai negu tada, kai buvo tvirtinama Vertinimo atskaita, šiuo metu VRK ir kitų susijusių institucijų kompetencija ir atsakomybė yra aiškiai apibrėžta. VRK kaip pagrindinė institucija kontroliuoja, kaip politinės partijos ir politinės kampanijos dalyviai laikosi PFL reikalavimų, o apie jo nuostatų pažeidimus praneša prokuratūrai arba kitoms kompetentingoms institucijoms. Pagal naujos redakcijos PFL 23 straipsnio 4 dalį VRK yra atsakinga už nuolatinę informacijos pateikimą laiku apie politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo pažeidimus Specialiųjų tyrimų tarnybai ir Generalinei prokuratūrai (žr. X rekomendaciją). Valdžios institucijos taip pat teigia, kad Administracinių teisės pažeidimų kodekse numatyta politinių kampanijų dalyvių ir politinių partijų atsakomybė, *inter alia*, už duomenų arba dokumentų nepateikimą, ir kad VRK pirmininkas arba įgaliotas VRK narys turi teisę surašyti protokolus, kai padaromi tokie pažeidimai arba kai pažeidžiamos procedūrinės partijų ir kampanijų finansavimo taisyklės. Be to, VRK įgaliota atlikti tyrimus, prireikus juos gali daryti partijos būstinėje. Dėl kitų valstybės institucijų vaidmens valdžios institucijos pažymi, kad Valstybinė mokesčių inspekcija tikrina, ar aukotojai turėjo pakankamai pajamų aukai suteikti ir ar jos apmokestintos įstatymų nustatyta tvarka. Apie atliktą tikrinimą ir jo metu nustatytus teisės pažeidimus Valstybinė mokesčių inspekcija praneša Vyriausiajai rinkimų komisijai. Valstybės kontrolė atlieka valstybės biudžeto asignavimų, skirtų politinėms partijoms, naudojimo auditą. Galiausiai, valdžios institucijos teigia, kad papildomų žmogiškųjų ir finansinių išteklių nereikia, kadangi nutarta atsakomybę dėl politinių partijų ir kampanijų finansavimo kontrolės padalyti kelioms institucijoms, kurios turi savo atitinkamos specializacijos darbuotojų ir kitų būtinų išteklių šioms funkcijoms vykdyti. Be to, VRK be nuolatinio darbuotojų prireikus gali naudotis išorės ekspertų ir kitų institucijų darbuotojų paslaugomis.
83. Valdžios institucijos taip pat nurodė, kad pagrindinė politinių partijų ir kampanijų finansavimo kontrolės institucija VRK turi būtiną nepriklausomumo statusą, kad galėtų nešališkai vykdyti savo funkcijas. Jos pabrėžė, kad Vyriausios rinkimų komisijos įstatymo 5 dalyje numatyta, kad ji gali nepriklausomai vykdyti savo funkcijas ir priimti sprendimus pagal savo kompetenciją; nei viena institucija arba pareigūnas negali jai duoti privalomų nurodymų dėl priimamų sprendimų pagal jai skirtą kompetenciją; valstybės institucijoms, Seimo nariams ir kitiems pareigūnams, politinėms partijoms, nevyriausybinėms organizacijoms ir piliečiams draudžiama kištis į VRK veiklą, susijusią su rinkimų arba referendumų organizavimu ir vykdymu; VRK pirmininkas arba narys privalo nedelsdamas pranešti Seimui ir paskelbti per žiniasklaidos priemones apie bet kokią bandymą daryti įtaką VRK, jos pirmininkui arba nariui. Be to, minėto įstatymo 5 dalyje daugumai jos narių draudžiama jų kadencijos metu dalyvauti partijų veikloje.
84. GRECO atsižvelgė į pateiktą informaciją, iš kurios matyti, kad pagrindinis politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo priežiūros vaidmuo skirtas VRK, kuri bendradarbiauja su teisėsaugos tarnybomis ir kitomis kompetentingomis valstybės institucijomis. Kadangi VRK

finansinę informaciją teikia politinių partijų ir kampanijų dalyviai, taip pat kitos valstybės institucijos, ji turi išsamios informacijos apie politinių partijų ir kampanijų finansavimą, o kadangi įstatyme VRK numatyta daugiau nepriklausomos institucijos garantijų negu kitoms institucijoms, pvz., Valstybinei mokesčių inspekcijai, GRECO palankiai vertina tokį sprendimą. GRECO supranta, kad VRK ir kitų susijusių institucijų kompetencija ir atsakomybė yra aiškiai apibrėžta PFĮ, ir kad VRK suteikti platesni įgaliojimai, visų pirma, atlikti tyrimus ir surašyti Administracinių teisės pažeidimų protokolus dėl procedūrinių partijų arba kampanijų finansavimo taisyklių pažeidimų arba dėl duomenų arba dokumentų nepateikimo. GRECO sutinka su valdžios institucijų paaiškinimais, kad šiuo metu atsakomybe dalijasi kelios specializuotos institucijos, todėl VRK nereikia skirti papildomų išteklių skirtoms funkcijoms atlikti, nes jai gali laikinai talkinti išorės ekspertai arba kitų institucijų darbuotojai. Todėl GRECO yra įsitikinusi, kad peržiūrėta ir pakeista stebėjimo sistema užtikrins gerokai iniciatyvesnę ir veiksmingesnę politinių partijų ir kampanijų finansavimo stebėseną, kaip ir apibrėžta rekomendacijoje.

85. GRECO daro išvadą, kad vii rekomendacija yra visiškai įgyvendinta.

viii rekomendacija.

86. *Greco rekomendavo (i) užtikrinti, kad auditoriams, kuriems patikima tvirtinti partijų ir kampanijų finansines ataskaitas, būtų taikomi tinkami standartai ir sugriežtinti reikalavimus, taikomus audituojamam subjektui ar kandidatui; ii) konsultuojantis su kompetentinga institucija ar institucijomis, parengti audito standartus, taikomus partijų ir rinkimų kampanijų finansavimui.*

87. Lietuvos valdžios institucijos pranešė, kad vadovaudamasi Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo bei finansavimo kontrolės įstatymo pakeitimo įstatymo 3 straipsnio 6 punktu bei 23 straipsnio 2 dalies 6 punktu, Vyriausioji rinkimų komisija, suderinusi su Lietuvos auditorių rūmais 2010 m. rugsėjo 15 d. Sprendimu Nr. Sp-62 patvirtino techninę užduotį politinės partijos ar politinės kampanijos patikrinimą atliekančioms audito įmonėms, nustatydamą auditoriaus atliekamo darbo mastą. Techninėje užduotyje nustatyta, kad patikrinimą gali atlikti tik Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka į audito įmonių sąrašą įrašyta audito įmonė; Patikrinimas atliekamas vadovaujantis Tarptautinės buhalterių federacijos patvirtintais tarptautiniais susijusių paslaugų standartais, visų pirma tiesiogiai taikomu 4400-uuju Tarptautiniu susijusių paslaugų standartu (TSPS) „Užduotys atlikti sutartas procedūras dėl finansinės informacijos“. Audito įmonė ir joje dirbantis auditorius, atliekantis patikrinimą, privalo laikytis Tarptautinės buhalterių federacijos patvirtintame Buhalterių profesionalų etikos kodekse nustatytų profesinės etikos principų. Be to, valdžios institucijos nurodė, kad Audito įstatymo 4 dalyje numatyta, kad audito įmonės ir auditoriai privalo vadovautis pagrindiniais profesinės etikos principais, kaip antai, nepriklausomumo ir objektyvumo, konfidencialumo ir profesinio slaptumo ir t.t. Galiausiai, Audito įstatymas buvo pakeistas, siekiant užtikrinti, kad auditorius negalėtų tikrinti tos pačios įmonės ilgiau negu septynis finansinius metus iš eilės (žr. 2011-04-28 įsigaliojusio naujos redakcijos Audito įstatymo 5 straipsnio 4 dalį).

88. Be to, valdžios institucijos paaiškino, kad politines partijas ir politines kampanijas tikrinančioms įmonėms parengta techninė užduotimi yra visų pirma siekiama užtikrinti, kad būtų laikomasi PFĮ nuostatų dėl finansavimo. Joje numatyta auditoriaus darbo apimtis ir nustatyta, kad reikia tikrinti visus finansinius dokumentus ir maždaug 30 nurodytų procedūrų. Jeigu auditorius nustato kokius nors pažeidimus, jis turi nurodyti, kokių teisės aktų reikalavimų nesilaikyta, kad VRK galėtų surašyti administracinį protokolą už šurkštų pažeidimą. Reikėtų pažymėti, kad politinės kampanijos dalyviai šiuo metu yra įpareigoti pateikti politinės kampanijos finansavimo ataskaitą ir

audito ataskaitą VRK per aiškiai apibrėžtą laikotarpį, t.y. ne vėliau kaip per 85 kalendorines dienas nuo galutinių rinkimų rezultatų paskelbimo, žr. PFĮ 21 straipsnio 4 dalį ir 6 dalį.

89. GRECO atsižvelgė į pateiktą informaciją, iš kurios matyti, kad VRK savo sprendimu patvirtino techninę užduotį politinės partijos ar politinės kampanijos patikrinimą atliekančioms audito įmonėms. GRECO pažymi, kad pagal techninę užduotį patikrinimą atlieka į audito įmonių sąrašą įrašyta audito įmonė, vadovaudamasi tarptautiniais audito standartais bei profesinės etikos principais ir taikydama išsamias procedūras, sukurtas visų pirma, siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi PFĮ nuostatose dėl finansavimo nustatytų reikalavimų. GRECO palankiai vertina teigiamus pokyčius, kurie buvo padaryti įgyvendinant papildomas priemones, siekiant užtikrinti auditorių nepriklausomumą, *inter alia*, priimant Audito įstatymo pakeitimus.
90. GRECO daro išvadą, kad viii rekomendacija yra visiškai įgyvendinta.

ix rekomendacija.

91. *Greco rekomendavo peržiūrėti sankcijų, taikomų už 2004 m. Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo bei finansavimo kontrolės įstatymo pažeidimus, sistemą tiksliai apibrėžiant, koks tyrimas pradedamas ir kokios sankcijos taikomos už konkretų pažeidimą, ir užtikrinant, kad už įvairius galimus pažeidimus yra numatytos sankcijos.*
92. Pirma, dėl administracinės ir baudžiamosios teisės taikymo valdžios institucijos paaiškino, kad remiantis ATPK 9 straipsnio 2 dalimi administracinė atsakomybė už ATPK numatytus pažeidimus atsiranda tuomet, jeigu savo pobūdžiu šie pažeidimai pagal galiojančius įstatymus neužtraukia baudžiamosios atsakomybės. Jos taip pat pažymi, kad buvo padaryti keli ATPK nuostatų dėl administracinės atsakomybės politinių partijų ir kampanijų finansavimo srityje pakeitimai visų pirma nustatyta partijos finansininko arba partijos pirmininko atsakomybė už aukų apskaitos procedūrų pažeidimus pagal ATPK 207 straipsnio 12 dalį⁵ ir atsakomybė už politinės partijos, politinės kampanijos dalyvio ar viešosios informacijos rengėjo ar skleidėjo duomenų ir dokumentų nepateikimą pagal šio kodekso 207 straipsnio 13 dalį.
93. Antra, valdžios institucijos pažymi, kad 2010 m. gegužės mėn. naujos redakcijos PFĮ VI skyriuje numatytos pakeistos sankcijos. PFĮ 27 straipsnyje numatyta, kad Politinės partijos veiklos tyrimas atliekamas vadovaujantis Civilinio kodekso 2 knygos X skyriaus nuostatomis, kurios taikomos tiek, kiek politinės partijos veiklos tyrimo šis įstatymas nereglamentuoja kitaip. Prokuroras turi teisę prašyti teismo paskirti ekspertus, kad šie ištirtų, ar politinė partija, jos valdymo organai ar jų nariai, politinės kampanijos dalyviai veikė tinkamai. Netinkama politinės partijos veikla laikytini tokie veiksmai, kai 1) politinė partija priima sprendimus politinės partijos veiklai naudoti aukas, gautas iš asmenų, neturinčių teisės finansuoti politines partijas, ar kitas lėšas, gautas iš neleistinių politinės partijos finansavimo šaltinių; 2) politinė partija, jos valdymo organai ar jų nariai sudaro politinės partijos finansavimo sandorius, pažeisdami šio įstatymo reikalavimus. Jeigu nustatoma, kad politinės partijos veikla yra netinkama, teismas gali taikyti vieną iš šių priemonių: 1) laikinai sustabdyti politinės partijos valdymo organų narių įgaliojimus; 2) įpareigoti politinę partiją, jos valdymo organus ar jų narius atlikti tam tikrus veiksmus ar jų neatlikti; 3) likviduoti politinę partiją. Be to, priešingai teisiniam reguliavimui, kuris buvo tvirtinant Greco vertinimo ataskaitą, naujos redakcijos PFĮ 29 straipsnyje pateikiamas baigtinis šiurkščių teisės pažeidimų sąrašas, kaip antai, politinės partijos ar politinės kampanijos dalyvio finansavimas ne šio įstatymo numatytomis lėšomis ar asmenų, pagal šį įstatymą neturinčių teisės aukoti, aukomis, žinomai klaidingų duomenų pateikimas politinės partijos finansinių ataskaitų

⁵ Padarius tokius nusižengimus, skiriama nuo 100 iki 2 000 litų bauda (maždaug nuo 29 iki 579 eurų).

rinkinyje, politinės kampanijos finansavimo ataskaitoje, valstybės biudžeto asignavimų naudojimas ne pagal šiame įstatyme nustatytą paskirtį, nustatyto didžiausio politinės kampanijos išlaidų dydžio viršijimas 10 ar daugiau procentų ir politinės reklamos skleidimas per užsienio transliuotojus, pažeidžiant šio įstatymo reikalavimus politinei reklamai. VRK pripažinus, kad politinė partija ar politinės kampanijos dalyvis šiurkščiai pažeidė šį įstatymą, jam dvejus metus nuo sprendimo įsiteisėjimo dienos valstybės biudžeto asignavimai neskiriami (įstatymo 14 str. 7 d.).

94. GRECO atsižvelgia į pateiktą informaciją, iš kurios matyti, kad sankcijos, skiriamos už partijų arba kampanijų finansavimo taisyklių pažeidimą, yra sugriežtintos ir tiksliau apibrėžtos, *inter alia*, priimant papildomų ATPK nuostatų dėl sankcijų ir išsamiai apibrėžiant netinkamos politinių partijų veiklos, šiurkščių teisės pažeidimų ir PFĮ numatytų sankcijų sąvokas.
95. GRECO daro išvadą, kad ix rekomendacija yra visiškai įgyvendinta.

x rekomendacija.

96. *Greco* rekomendavo numatyti aiškią nuostatą, kad už 2004 m. Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo bei finansavimo kontrolės įstatymo įgyvendinimo priežiūrą atsakinga institucija ar institucijos apie įtariamus pažeidimus privalo informuoti prokuratūrą.
97. Valdžios institucijos teigia, kad pagal PFĮ 23 straipsnio 2 dalies 7 punktą Vyriausioji rinkimų komisija kontroliuoja, kaip politinės partijos ir politinės kampanijos dalyviai laikosi šio įstatymo reikalavimų, ir siūlo traukti atsakomybėn už šio įstatymo pažeidimus arba kreiptis į kitas institucijas, kurioms įstatymų suteikta kompetencija leidžia patikrinti, kaip laikomasi įstatymų reikalavimų. Be to, įstatymo 23 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad Vyriausioji rinkimų komisija atsakinga už nuolatinį informacijos pateikimą laiku apie politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo pažeidimus Specialiųjų tyrimų tarnybai, Generalinei prokuratūrai.
98. GRECO atsižvelgia į tai, kad pagal naujos redakcijos PFĮ nuostatas pagrindinė politinių partijų ir kampanijų finansavimo kontrolės institucija VRK apie pažeidimus privalo pranešti Specialiųjų tyrimų tarnybai ir Generalinei prokuratūrai, taip pat kitoms kompetentingoms institucijoms. Toks paaiškinamas vertinamas palankiai.
99. GRECO daro išvadą, kad x rekomendacija yra visiškai įgyvendinta.

xi rekomendacija.

100. *Greco* rekomendavo i) padidinti administracines baudas už pažeidimus partijų ir kampanijų finansavimo skaidrumo srityje bei numatyti galimybę iš tokius pažeidimus padariusiais pripažintų asmenų atimti teisę eiti renkamas pareigas; ii) numatyti daugiau galimybių laikinai nutraukti valstybės dotacijos skyrimą politinėms partijoms.
101. Dėl pirmosios šios rekomendacijos dalies valdžios institucijos dar kartą pažymi, kad nuostatos dėl sankcijų yra pakeistos ir priimtos kelios naujos nuostatos dėl administracinės atsakomybės, taikant sankcijas, visų pirma ATPK 207¹² ir 207¹³ (žr. ix rekomendaciją). Jos taip pat nurodo, kad projektas, kuriuo, be kita ko, siūloma padidinti administracines baudas už pažeidimus politinių partijų ir kampanijų finansavimo skaidrumo srityje nuo 100 iki 500 litų (maždaug 149 eurai), 2010 m. spalio 15 dieną buvo pateiktas LR Seimui, tačiau jau nėra nesvarstomas. Tačiau tikimasi, kad

netrukus bus parengtas ir pateiktas Seimui naujas įstatymo projektas, kuriuo bus siūloma didinti administracines baudas už pažeidimus politinių partijų ir kampanijų finansavimo skaidrumo srityje.

102. Dėl antrosios rekomendacijos dalies valdžios institucijos pažymi, kad įstatymo 14 straipsnio 7 dalis skelbia, kad Vyriausiajai rinkimų komisijai pripažinus, kad politinė partija ar politinės kampanijos dalyvis šiurkščiai pažeidė šį įstatymą, jam dvejus metus nuo sprendimo [siteisėjimo dienos valstybės biudžeto asignavimai neskiriami. Taigi pratęstas asignavimo neskyrimo laikas (prieš priimant pakeitimus, jis siekė 6 mėnesius), be to, ši nuostata šiuo metu taikoma didesniai aiškiau apibrėžtų sankcijų už šiurkščius teisės pažeidimus skaičiui (žr. ix rekomendaciją).
103. GRECO pirmiausia atsižvelgia į tai, kad ATPK numatyti papildomi pažeidimai, už kuriuos skiriama administracinė bauda, ir kad netrukus bus pateikti įstatymų projektai, skirti padidinti minimalų dydį tam tikrų pažeidimų politinių partijų ir kampanijų finansavimo skaidrumo srityje. Antra, pagal naujos redakcijos PFL laikinas valstybės asignavimų politinėms partijoms neskyrimo laikotarpis yra padidintas ir trukmės, ir taikymo apimties požiūriu. GRECO palankiai vertina šias iniciatyvas ir ragina valdžios institucijas kuo greičiau priimti kitus pakeitimus, atsižvelgiant į pirmosios rekomendacijos dalies reikalavimus, t.y. padidinti administracinių baudų dydį ir numatyti galimybę uždrausti pažeidimus padariusiems asmenims eiti renkamas pareigas.
104. GRECO daro išvadą, kad x rekomendacija yra iš dalies įgyvendinta.

xii rekomendacija.

105. *Greco rekomendavo pratęsti 2004 m. Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo bei finansavimo kontrolės įstatymo pažeidimų, įskaitant susijusių pažeidimų pagal kitus atitinkamus įstatymus, senaties terminą.*
106. Pirma, valdžios institucijos nurodo įstatymo projektą, keičiantį ATPK 35, 207 (10) ir 207 (12) straipsnį (žr. xi rekomendaciją). Šio projekto aiškinamajame rašte teigiama, kad „Siekiant įgyvendinti GRECO ataskaitoje pateiktas rekomendacijas, projektu siūloma pakeisti ATPK 35 straipsnio 1 dalį, nustatant, kad administracinė nuobauda už 207¹⁰, 207¹² straipsniuose numatytus pažeidimus gali būti skiriama ne vėliau kaip per šešis mėnesius nuo pažeidimo nustatymo dienos, jeigu nuo pažeidimo padarymo dienos iki jo nustatymo dienos nėra praėję daugiau kaip vieni metai. Toks pakeitimas užtikrintų galimybę taikyti administracinę atsakomybę asmenims už veikas, numatytas ATPK 207¹⁰ ir 207¹² straipsniuose, net ir tais atvejais, kai atliekamas tyrimas dėl pažeidimo, kuris tęsiasi ilgiau nei šešis mėnesius, kai neįmanoma nustatyti administracinės teisės pažeidimų dėl ne laiku pateiktų finansinių ataskaitų“. Taigi aiškinamuoju raštu patvirtinama, kad VRK kontrolei taikomas senaties terminas (kaip ir buvo reikalaujama GRECO ataskaitoje).
107. Antra, valdžios institucijos pažymi, kad 2010 m. birželio 15 d. Seimas priėmė Baudžiamojo kodekso (BK) pataisas, kuriomis pratęsti senaties terminai. Priėmus BK pataisas senaties terminas baudžiamiesiems nusizengimams ilgėja nuo 2 iki 3 metų, neatsargiems ir nesunkiems tyčiniams nusikaltimams - nuo 5 iki 8 metų, apysunkiems nusikaltimams - nuo 8 iki 12 metų, sunkiems nusikaltimams - nuo 10 iki 15 metų. Taip pat BK pataisomis nustatyta, kad bylą nagrinėjant teisme senaties eiga sustoja, jei teismas paskelbia bylos nagrinėjimo pertrauką.
108. GRECO atsižvelgia į pateiktą informaciją, iš kurios matyti, kad ATPK pataisų projekte numatyta pratęsti senaties terminą, taikomą tam tikriems politinių partijų ir kampanijų finansavimo pažeidimams, be to, bendras senaties terminas, taikomas baudžiamiesiems nusikaltimams, jau

pratęstas. Kadangi minėtųjų pataisų projektai dar nepriimti, ši rekomendacija dar nėra visiškai įgyvendinta.

109. GRECO daro išvadą, kad xii rekomendacija yra iš dalies įgyvendina.

III. IŠVADOS

110. **Atsižvelgdama į aukščiau pateiktą informaciją, GRECO daro išvadą, kad Lietuva visiškai arba tinkamai įgyvendino keturiolika iš dvidešimt vienos jai skirtos rekomendacijos Trečiojo turo vertinimo ataskaitoje.** Pagal I temą „Inkriminalizavimas“ i ir vii rekomendacijos įgyvendintos visiškai, viii rekomendacija įgyvendinta tinkamai, o ii, iii, iv, v, vi ir ix rekomendacijos įgyvendintos iš dalies. Pagal II temą „Politinių partijų finansavimo skaidrumas“ i, iii, iv, v, vi, vii, viii, ix ir x rekomendacijos įgyvendintos visiškai, o ii, xi ir xii rekomendacijos įgyvendintos iš dalies.

111. Dėl inkriminalizavimo Lietuva rengia esminius baudžiamojo įstatymo pakeitimus, kuriuos priėmus, jie turėtų atitikti GRECO rekomendacijų reikalavimus, įskaitant tokius svarbius klausimus kaip sąvokų „kyšis“ ir „trečioji šalis gavėja“ išaiškinimas, aktyviosios prekybos poveikiu dalies kriminalizavimas, prisiekusių ir arbitrų įtraukimas į baudžiamojo įstatymo nuostatas, peržiūrėta ir pakeista sankcijų bei senaties terminų sistema (jau priimta), atleidimo nuo baudžiamosios atsakomybės instituto pakeitimas, siekiant apriboti galimybių piktnaudžiauti riziką, taip pat dėl jurisdikcijos kyšininkavimo, papirkimo ir prekybos poveikiu bylose, kai šios nusikalstamos veikos įvykdomos užsienyje.

112. Dėl politinių partijų ir kampanijų finansavimo buvo padėta daug pastangų, kad būtų įgyvendinta dauguma rekomendacijų. 2010 m. gegužės mėn. Buvo priimtas naujos redakcijos įstatymas dėl politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės, siekiant padidinti politinių partijų ir politinių kampanijų skaidrumą, įskaitant draudimą naudoti neregistruotas aukas arba finansuoti rinkimų kampanijas per trečiuosius asmenis, nepriimtinių aukų pervedimą į valstybės biudžetą, reikalavimą, kad politinės partijos atidarytų atskirą kampanijos sąskaitą ir aukų natūrą reglamentavimą. Kartu GRECO pažymi, kad kai kurios priemonės dar ne visiškai įgyvendintos, pvz., priemonės dėl sankcijų už taisyklių pažeidimą dėl senaties termino, taikomo padarius tokį pažeidimą. GRECO tikisi, kad bus imtasi papildomų priemonių, siekiant užtikrinti veiksmingą reikalavimų įgyvendinimą.

113. Atsižvelgdama į 107 ir 109 pastraipoje nurodytą informaciją, GRECO gerai vertina Lietuvą dėl įgyvendintų rimtų reformų vertinimo srityse, ir tai rodo, kad jau šiame etape Lietuva įgyvendino du trečdalius rekomendacijų, pateiktų trečiojo turo vertinimo ataskaitoje. GRECO ragina Lietuvą per kitus 18 mėnesių ir įgyvendinti neįgyvendintas arba iš dalies įgyvendintas rekomendacijas. GRECO prašo Lietuvos delegacijos vadovės vėliausiai iki 2012 m. lapkričio 30 d. pateikti papildomos informacijos apie ii, iii, iv, v, vi ir ix į (I tema – inkriminalizavimas) ir apie ii, xi ir xii rekomendacijas (II tema – politinių partijų ir kampanijų finansavimo skaidrumas) įgyvendinimą.

114. Galiausiai GRECO prašo Lietuvos valdžios institucijų kuo greičiau šią ataskaitą išversti į lietuvių kalbą ir paskelbti.